

Ohjelmaa valtakunnalle

Eläinlääkintähuoltolain mukainen ensimmäinen *Valtakunnallinen ohjelma eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista* on nähnyt päivänvalon. Ohjelmasta muodostuikin massiivinen lukupaketti. Luonnosta arvosteltiin lausuntokierroksella, koska sen rakenteen ja laajuuden koettiin poikkeavan liikaa muista *Ympäristöterveydenhuollon yhteiseen valtakunnalliseen valvontaohjelmaan* sisältyvistä toimialakohtaisista valvontaohjelmista.

Ohjelmia vertailtaessa on syytä muistaa, että muilla ympäristöterveydenhuollon sektoreilla ei kunnallinen valvontaviranomainen toimi palvelujen järjestäjänä. Toinen meidän ohjelmaamme paisuttava seikka on aluehallintovirastojen rooli paitsi kuntien suorittaman valvonnan ohjaajana myös valvonnan itsenäisenä suorittajana. Näin ohjelmassa joudutaan varsin laajasti määrittämään sekä aluehallintovirastojen että kuntien valvontasuunnitelmien sisällöt. Lisäksi pitää ohjeistaa eläinlääkäripalvelujen järjestäminen sekä sen laadunvalvonta.

Osa lausunnonantajista kiitteli, että yksiin kansiin on koottu kaikki käytännössä tehtävä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä lisäksi eläinlääkäripalvelujen järjestämistä koskeva ohjeistus. Kokonaisuuden rakentaminen katsottiin Evirassa tarkoituksenmukaiseksi, onhan kyseessä toimialan ensimmäinen lakisääteinen valvontaohjelma. Ohjelmaa päivitetään ainakin aluksi vuosittain, ja tarkoitus on jatkossa enemmän integroida sitä ympäristöterveydenhuollon yhteiseen ohjelmaan sekä lisätä valvonnan riskiperusteisuutta. Vuosittaisessa päivittämisessä voidaan kentän palautteen valossa arvioida vedettyjä linjauksia ja tulkintoja. Varsin suuressa roolissa on ohjelman kunnille tarkoitettu resurssitarpeen selvityslomake, jolla saatavan tiedon avulla pystytään ohjaamaan resursseja tasapuolisemmin vastaamaan valvonta- ja palvelutarpeisiin.

Nyt voidaan jo sanoa, että kunnallisten valvontaeläinlääkärin virkojen perustaminen on käynnistynyt hyvin. Valtakunnallinen ohjelma pyrkii osaltaan motivoimaan kuntia, jotta valvonta ja asiakaspalvelut saadaan kestävällä tavalla eriytettyä. Asia nytkähti askeleen eteenpäin, kun Kuntaliitto ryhtyi selkeästi suosittelemaan virkojen perustamista, kun oli päästy yhteisymmärrykseen valvontaeläinlääkäreiden mahdollisten sairauslomien, työkyvyttömyyseläkkeiden ja perhevapaiden kustannusten kompensoinnista valtion taholta. Toisaalta Kuntaliitto kertoo luonnoksesta antamassaan lausunnossa tavoitteenaan olevan lemmikkieläinten eläinlääkäripalvelujen saaminen kokonaan pois kuntien järjestämisvastuulta.

Eläinlääkintähuoltolain tavoitteena on turvata kunnallisten eläinlääkäripalvelujen saatavuus ja laatu. Palvelujen saatavuus liittyy keskeisesti eläinlääkäreiden saatavuuteen kunnallisiin virkoihin. Valtakunnallisella ohjelmalla on lain antamin työkaluin pyritty ohjaamaan kunnaneläinlääkärin työnkuvan muutosta niin, että työn ja muun elämän yhteensovittaminen olisi mahdollista kunnaneläinlääkäri- lekin. On luonnollista, että kaikkia eivät miellytä mahdolliset muutokset omiin turvallisiin päivärutiineihin.

Päivystysjärjestelmän kehittämiseksi laki tarjoaa pieneläin- ja suurelänpäivystysten eriyttämistä, isompia päivystysalueita ja keskitettyä yhteydenottoa palvelua. Päivystyksiä on eriytetty siellä, missä se on nähty tarkoituksenmukaiseksi. Alueiden laajentaminen ei vaikuta realistiselta vaihtoehdolta kovinkaan monella paikkakunnalla, eikä yhteydenottoa palvelun kehittäminen keskitettyä puhelinpalvelua pitemmälle ole juuri saanut suosiota. Nämä eivät taida ratkaista päivystystaakan ongelmaa.

Voimia ja rohkeutta eläinlääkintähuollon kehittämiseen.

Antti Nurminen
newotteleva virkamies, ELL, Evira